

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 27-1877)

Originalt emne

Bygningsvæsen

Bygningsvæsen/Planer for Bebyggelsen af ny Arealer

Gader

Gader/Broer

Mølle-distrikt

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 15. marts 1877](#)
- 2) [Byrådsmødet den 3. maj 1877](#)
- 3) [Byrådsmødet den 14. juni 1877](#)
- 4) [Byrådsmødet den 5. juli 1877](#)
- 5) [Byrådsmødet den 12. juli 1877](#)
- 6) [Byrådsmødet den 9. august 1877](#)
- 7) [Byrådsmødet den 4. oktober 1877](#)
- 8) [Byrådsmødet den 24. januar 1878](#)
- 9) [Byrådsmødet den 4. juli 1878](#)
- 10) [Byrådsmødet den 11. juli 1878](#)
- 11) [Byrådsmødet den 5. september 1878](#)
- 12) [Byrådsmødet den 12. september 1878](#)
- 13) [Byrådsmødet den 26. september 1878](#)
- 14) [Byrådsmødet den 3. oktober 1878](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

I Sagen angaaende Møllejejer Weis's Plan til Bebyggelse af Mølleengen var fremkommet Erklæring fra Sundhedskommissionen. (Se Mødet den 1. Februar.)

Byraaet besluttede at meddele Weis Kommissionens Erklæring, idet man forbeholdt sig at udtale sig over Sagen paa et senere Standpunkt af denne. (Se Mødet den 3. Maj.)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

I Sagen angaaende Møllejejer Weis's Plan til Bebyggelse af Mølleengen (se Mødet den 15. Marts) forelaa en yderligere Erklæring fra Sundhedskommissionen, hvorover Byraadet Besluttede at Indhente Møllejejer Weis's Betænkning. (Se Mødet den 14. Juni.)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

I Sagen angaaende Møllejejer Weis's plan til Bebyggelse af Mølleengen var fremkommet Skrivelse fra Weis af 5. Juni, der fremlagdes. (Se Mødet den 3. Maj.)

Sagens videre Behandling udsattes i 14 Dage. (Se Mødet den 5. Juli.)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Efter at af Møllejeer Weis yttret Ønske udsattes Behandlingen af hans Plan til bebyggelse af Mølleengen yderligere i 8 Dage. (Se Mødet den 14. Juni og herefter den 12. Juli,)

Uddrag fra byrådsmødet den 12. juli 1877 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

I Sagen angaaende Planen til Mølleengens Bebyggelse var fra Møller Weis under 10. ds. fremkommet et Andragende om Byraadets Approbation paa Retningen og Bredden af de efter Planen projekterede Gader. (Se mødet den 9. August.)

Uddrag fra byrådsmødet den 9. august 1877 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Fra Udvalget for Byens udvidelse og Bebyggelse var fremkommet Betænkning over Møllejeer Weis's Andragende om Byraadets Approbation paa Retningen og Bredden af de efter den af ham tidligere indsendte Plan til Mølleengens Bebyggelse projekterede Gader. (Se Mødet den 12. juli.)

Byraadet meddelte Approbation efter Udvalgets Indstilling saaledes, at den dog ikke gjælder Linien fra A til B. paa det som Bilag medfulgte kort. (Se Mødet den 4. Oktober.)

Uddrag fra byrådsmødet den 4. oktober 1877 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Fra Møllejeer Weis fremlagdes andragende om, at Byraadet vilde foranledige et aastedsmøde til nærmere forhandling af den af ham indsendte plan til Mølleengens bebyggelse. (Se mødet den 9. August.)

Byraadet belegerede for sit vedkommende Udvalget for byens Udvidelse og Bebyggelse til

at give møde paa aastedet for i forening med Sundhedskommissionen at deltage i den ønskede forhandling.

(Den 24. Januar 1878 var sagen paa ny til forhandling i Byraadet.)

Uddrag fra byrådsmødet den 24. januar 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Støttet paa Sundhedskommissionens Erklæring om, at samme "ikke har anset sig kompetent til at afgjøre, hvorvidt den Omstændighed, at Mølleengen i mange Aar har staaet under Vand, i en længere Fremtid vilde udøve en i sanitær Henseende skadelig Indflydelse paa de eventuelle Beboere", havde Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse indstillet, at der gennem Justitsministeriet erhverves Erklæring fra Sundhedskollegiet om, hvorvidt det nævnte Terræn, paa hvis Bebyggelse Mølle ejer Weis havde ansøgt om Byraadets Approbation (se Byraadsforhdl. for f. A. S. 70 og Till. S. 103), maatte anses for egnet til saadan Bebyggelse.

Byraadet vedtog Udvalgets Indstilling. (Se Mødet den 4. Juli.)

Uddrag fra byrådsmødet den 4. juli 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

I Anledning af Byraadets Vedtagelse i Mødet den 24. Januar, hvorefter Kollegiet intet finder til Hinder for, at den Mølle ejer A. Weis tilhørende Grund "Mølleengen" tillades bebygget paa de af Sundhedskommissionen i Skrivelse af 14. Januar d. A. foreslaaede Vilkaar.

Sagens videre Behandling blev udsat til næste Møde.

Uddrag fra byrådsmødet den 11. juli 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Til at afgive Erklæring i Anledning af Sundhedskollegiets i forrige Møde fremlagte Betænkning angaaende, Mølleengens Bebyggelse nedsattes et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil valgtes Mørk, Müller, C. Kjer, Stampe og J Kjær. (Se Mødet den 5. Septbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 5. september 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Fra Mølle ejer A. Veis var modtaget en Skrivelse af 3. ds., hvori bl. A. udtales, at det er Kommet ham for Øre, at vedkommende Udvalg ikke finder de i sin Tid af Stadsingeniør Obel foretagne Boringer i "Mølleengen" paalidelige og derfor agter at lade foretage nye Boringer til Undersøgelse af, om Terrænet egner sig til Bebyggelse, hvorfor han meddeler, at han ikke kan indrømme Udvalgets Berettigelse til at lade saadanne nye boringer foretage og derfor heller ikke agter at taale, at de finde Sted. Skulde de nye Boringer derimod kun gaa ud paa at kontrollere de i sin Tid

foretagne ældre Boringer, vil han ikke modsætte sig, at Udvalget lader samme foretage. Sagens videre Forhandling udsattes til næste Møde.

Uddrag fra byrådsmødet den 12. september 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Den videre behandling af Mølle ejer Weis's Plan til "Mølleengen"s Bebyggelse (se forrige Møde) blev udsat, da Udvalget endnu ikke havde været i Stand til at afholde noget Møde til Fremme af Sagen.(Se næste Møde.)

Uddrag fra byrådsmødet den 26. september 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Fra Møllejer A. Weis var i Anledning af den af ham indgivne Plan til "Mølleengen"s Bebyggelse (se forrige Møde) modtaget tvende Lægeerklæringer, betræffende Sundhedstilstanden i Aarhus Mølle i de sidste 33 Aar.

Sagens videre Behandling blev udsat til næste Møde.

Uddrag fra byrådsmødet den 3. oktober 1878 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 27-1877)

Fra Udvalget angaaende Møllejer Weis's Plan til Mølleengens Bebyggelse (se forrige Møde) forelaa en Erklæring, saa lydende:

I Anledning af en fra Møllejer Weis til Byraadet fremsat Begjæring om Approbation paa Bebyggelsen af Matr. Nr. 7 b (Mølleengen) i Aarhus har Byraadet med Hensyn til, at der ogsaa efter at Sundhedskollegiets Betænkning om Sagen var indhentet, fremdeles næredes meget stærke Tvivl om Tilraadeligheden af at meddele den attraaede Approbation, udnævnt Undertegnede til som Udvalg at foranstalte nærmere Undersøgelse og afgive Yderligere Betænkning.

Udvalget skal da herved tillade sig at meddele:

Hovedspørgsmaalene maa efter vor Formening i denne Sag blive:

hvorvidt Grunden i den nævnte Mølleeng er af en saadan Beskaffenhed, at den i hygiejnisk og andre Henseender kan anses for tjenelig til derpaa at opføre gode, sunde og solide Boliger i samlede Gadeanlæg, der altsaa vilde komme til at udgjøre et Kvarter af Byen; og, i Tilfælde af at dette besvares bekræftende, hvilke Betingelser der fra det Offentliges Side maatte være at stille for Grundens Udlægning til Gade og Bebyggelse.

Det vil være Byraadet bekendt, at indtil den for 4 Aar siden trufne Ordning om Vandmøllens Nedlæggelse var hele det her omhandlede Terræn, ved Opstemning af Mølleaaen, overfyldt af en betydelig Vandmasse fra Efteraaret til hvert Aars 1. Maj. Formodningen maa følgelig være for, at her findes en blød, fugtig og med Hensyn til Jordbundsbeskaffenhed uheldig

Grund.

Dette har Udvalget saa meget mere haft Grund til at formode, som det er kommet til dets Kundskab, at en af en teknisk Mand foretagen tilfældig Boring paa et Sted i det Terræn, som attraas bebygget, har givet et højst utilfredsstillende Resultat. Vedkommende Tekniker fandt nemlig efter privat Meddelelse, men med hans egne skriftlige Ord "12½ Fod blød Bund, som intet fornuftigt Menneske vil bygge Hus paa; i denne Dybde bliver Bunden fastere, uden at jeg dog med Spidsboret kunde komme til Erkjendelse af, om det var Ler eller Sand; jeg tror det første".

Af tidligere Undersøgelser er Sagen vel bilagt med et Kort over nogle Boringer, foretagne den 28.-31. Marts f. A. af daværende Stadsingeniør Obel; men det er urigtigt, naar Møllejeer Weis for Byraadet ved en nylig fremlagt Skrivelse har angivet, at denne Undersøgelse er foretagen efter Byraadets Foranstaltning, og altsaa af Hr. Obel som Stadsingeniør; tværtimod fremgaar det utrykkeligt af Hr. Obels Sagen vedlagte skrivelse af 31. Marts 1877 til Hr. Møllejeer Weis, at disse Boringer ere "foretagne efter Deres (Hr. Weis's) behagelige Anmodning" og følgelig at betragte som et privat Arbejde, hvilket Raadet hverken havde givet fornøden Instrux til eller med Hensyn til Omfang haft nogen Indflydelse paa, saa lidt som Jordbundsprøver, saa vidt vides ere fremkomne.

Da det nu netop alligevel af de nævnte Hr. Obels Boringer fremgaar, at han paa flere Steder har fundet højst tvivlsomme Forhold, saasom 8 Fod Kvægsand over 2 Fod Strandgrus, "12 Fod Kvægsand under 3 Fod Sandmuld", 6 Fod Dynd under 2 Fod Sandmuld"; da det overhovedet er tvivlsomt, om hvad der benævnes "Sandmuld", nemlig Engens øverste tynde, 1 à 2 Fods Lag, i hvilket Vegetationen findes, er andet end halvt omformet delvis Mudder, der i hvert Fald burde undersøges nærmere, og endelig da der ikke af Hr. Obel er foretaget paa langt nær faa mange Boringer, at man kan bedømme, hvor vidt de uheldige Bundforhold strække sig, saa ansaa Udvalget det for en uomgængelig Nødvendighed at lade foretage en mere omfattende Undersøgelse af Bunden ved

Udvalget tilskrev selvfølgelig nuværende Ingeniører i Forening. Som det vil erindres, er det nemlig begge disse Teknikere ved deres Instrux paalagt, naar forlanges, at udføre saadanne Arbejder i Forening, for at faa meget større Alsidighed og Paalidelighed kan opnaas.

Udvalget tilskrev følgelig Stadsingeniøren, Sletting, og Havneingeniøren, Hornemann, det vedlagte Brev af 31. Avgust, og disse tilmeldte medundertegnede Mørk, og de den 5.

September agtede at foretage den begjærte Undersøgelse.

Den nævnte Dag mødte de Nævnte tillige med medundertegnede J. Kjær paa Aastedet, men erfarede da ved Hr. Cand. E. Weis jun., at Hr. Mølleer Weis nægtede Tilladelse til at foretage nogen Undersøgelse, der gik ud over at prøve netop de samme Boresteder, som Obels Kort udviste. Den samme Indsigelse havde Hr. Weis, os dengang uafvidende, sendt til Byraadet og uagtet det forestilledes Vedkommende, at det beroede paa en Misforstaaelse, naar Hr. Obels tidligere Undersøgelse blev udgivet for at være en efter Byraadets Begjæring foretagen Stadsingeniørvirksomhed, samt at det ikke var for at revidere denne, men tværtimod for at foretage en selvstændig Prøvelse af Sagen, at man var mødt, blev det fastholdt, at en saadan ikke tillodes, og Hr. E. Weis erklærede paa Forespørgsel, at en videre Henvendelse i saa Henseende til Faderen vilde være unyttig.

Udvalget har saaledes set sig afskaaren fra at lade foretage den Undersøgelse, som maatte være det første Grundlag for Sagens egentlige Bedømmelse.

Da vi derhos end ikke ere blevne bekendte med den Erklæring, som af Fysikus er afgiven, saa have vi ikke set os i Stand til at faa de bestaaende Tvivl om Bundens gode Beskaffenhed hævede.

Som det vil være Byraadet bekendt, har den paa Mølleengen opførte Museumsbygning ikke afgivet noget fordelagtigt Vidnesbyrd om, at Mølleengen eigner sig til Bebyggelse, idet denne Bygning er sunken i Bunden i temmelig betydelig Grad, og Kjælderen tildels har maattet fyldes til og ikke vist sig tjenlig til Opbevaringssted.

Naar man endelig ser paa Grundens Situation i Forhold til de øvrige Bydele, da er det vel saa, at den som en Kile gaar ind imellem de sydlige og vestlige Udvidelser, som vor By er undergaaet, men paa den anden Side skjønnes ikke rettere, end at et Gadeanlæg her kun vil komme i uheldig Forbindelse med Frederiksbjergkvarteret paa Grund af sidstnævntes betydelig højere Beliggenhed, og at følgelig et Forbindelsesled imellem den sydlige og vestlige Del af Byen ikke bekvemt vil blive dannet ved Gadeanlæg over den lavtliggende Eng.

Endnu skulle vi tillade os at henlede Opmærksomheden paa, at Vandafløbet fra Mølleengen ikke i nogensomhelst Henseende er ordnet. De vedkommende Interesser i saa Henseende varetages her i Byen af et af Byraadet indsat særskilt Vandløbsudvalg; men det er en Selvfølge, at de Forskrifter, som med Hensyn hertil skulle gives af Udvalget, ikke paa de fra

Hr. Weis med Hr. Obels Assistance hidtil frembragte Oplysninger kunne fremsættes, hvorfor ogsaa i denne Henseende Hr. Weis's Begjæring ved Ingeniørens Undersøgelse er os uforklarlig.

Vi se os derfor paa Sagens nuværende Standpunkt kun i Stand til at indstille til Byraadet: at den begjærede Approbation ikke gives.

Aarhus den 3. Oktbr. 1878.

J. M. Mørk. H. J. Møller. J. Kjær

P. V. Stampe. Kjer.

Da Byraadet samstemmede med Udvalget i, at det er nødvendigt at tilvejebringe nøjere Oplysninger om Grundens Beskaffenhed m. v. end der har foreligget for Sundhedskommissionen og Sundhedskollegiet, men Ejeren ikke har villet tilstede den hertil sigtende Undersøgelse, blev den ansøgte Approbation paa Engens Bebyggelse nægtet.

